

Probabil că majoritatea europenilor din zilele noastre nu au avut ocazia să petreacă măcar o noapte în careva pădure sălbatică. La cum arată lucrurile, înaintând către ~culmile civilizației~, ocaziile vor fi din ce în ce mai rare, mai improbabile... iar înțelegerea Naturii din ce în ce mai vagă. Motivele sunt multe și variate, dar este clar că tinerii de azi nu mai au șanse realiste de a cunoaște la modul direct variatele aspecte de Natura Sălbatică, ci se rezumă eventual la un interes distant, dacă nu la o ignorare totală a naturalului.

Când eram tineri, aveam obiceiul să străbatem întinderile sălbatice ale munților Igriș; acest platou vulcanic este cel mai întins loc lipsit de așezări umane... de pe la noi. Aveai ocazia să vezi Natură, dacă Natură îți trebuia, cascade sălbatice, vipere, afine, pădure și altă pădure... umblată de urși, mistreți, șamd. Știai că mare ajutor nu ai de unde să aștepti, așa că ai nevoie de cuțit care taie bine și de o secure... și câțiva prieteni de încredere.... plus niște chibrituri care să fie uscate. Noapțile erau petrecute prin păduri, pe lângă izvoare. Cum este să dormi pe pat de cetini? În acel întuneric, creștea automat acuitatea auditivă la maxim, simțeai foșnetul frunzelor pădurii, simțeai separat fiecare fir de iarbă. Puteai urmări traiectoria liliecilor care vâneau prin zonă... fără a îi vedea.. doar urmărind țipetele-scrâșnite ale lor aflate în domeniul de frecvență perceptibil și de noi... pe lângă marea cantitate de ultrasunete rezervare altora. Auzai un chițcan sau un șoarece care fuge pe sub tufe, auzai strigătele de buhe îndepărtate sau țipetele ciuflilor de pădure ori huhurezilor. Încerci să vezi dar nu se deslușesc detalii, doar petece mari de întuneric. Îți dai seama cam cum vede bufnița aceea și cum aude, dacă poate localiza și prinde ceva șoarece sau chițcan care se mișcă la baza ierburilor. Prin luminiș puteai vedea puzderia de stele. Ai ocazia să auzi sunete nemaîntâlnite, care îți dau de înțeles că există o forfotă a vietăților pădurii de noapte, o viață nocturnă animată de ființe despre care nu se cunosc prea multe detalii. Se auzea cum se rup crengile când trecea un urs sau ceva mistreți prin desiș... mai puteai zări câte o apariție de sălbăticiune la lumina Lunii.... cum iese în poiană. În nopți cu Lună plină, ai auzit cum urlă lupii? Impresionant!

Există și nopți ciudat de liniștite prin pădure, când de la mare depărtare se aude câte un țipăt de pasăre de noapte. Dacă era vânt puternic, sau ceva furtună, aveai ocazia să auzi vîind pădurea, să auzi cum scrâșnesc marii copaci, cum trosnește câte o creangă. Să auzi trăsnetele reverberând și să vezi vibrația agresivă a luminilor de fulgere... Aveai ocazia să ascuți Natura, la ea acasă... nu să o admiri în albume sau pe Discovery Channel. Asta să o vezi ce Școală în Pădure este, cât de bine te impresionează. După 7-10 zile și nopți prin munte, aveai o altă impresie despre cum și ce este pe acolo. Să vezi cum păzești aici Focul, să nu se stingă, să păstreze ceva Lumină și Căldură.. să vezi ce admiri flăcările la care poți să prăjești ceva ciuperci sau altă mâncare. Nu erai prea șmecher, nu aveai ifose, ci înțelegeai cam care este situația pe aici... cine este în munte acasă. Adormeai doar noaptea târziu după ce ajungeai să te obișnuiești cu situația. După o vreme ajungi să ți se pară natural și obișnuit ceea ce se întâmplă... că doar ești în mijlocul Naturii... doar că este noapte. Poți explica și ei că acele bufnițe țipă pentru că și ele se iubesc... și își manifestă fericirea... comunică între ele... acum e timpul lor iar în zori se vor retrage să se odihnească. Ele se simt cele mai fericite când este noapte și este pădure. Ființe vii, cât de asemănătoare și cât de diferiți suntem...

Totuși în zori... lumina, Lumina Soarelui, era darul cel mai de preț pe care un om îl putea primi. Căldura Soarelui, și mai ales Lumina. Eram întrebați acasă cum a fost.. iar răspunsul scurt și sincer era că a fost frumos. Foarte frumos.

Există pe undeva o reținere instinctuală a omului față de o situație în care nu poate controla lucrurile așa cum îi place... deoarece nu are informația de calitate, la detaliile permise de vederea pe timpul zilei. În lumina zilei pare că nu poți să ajungi ușor surprins... iar la întuneric ai o oarecare nonfuncționalitate. Din motive subiective, a lipsei de înțelegere, omul a asociat repede ființele active pe timpul nopții ... lilieci, bufnițe, lupi șamd, cu ceva care nu are preponderent calității pozitive. Pentru a putea lucra la cunoașterea biodiversității silvestre pe timp de noapte, este nevoie de parcurgerea unor etape, de la acomodarea cu pădurea sălbatică pe timpul zilei, apoi ajustarea la condițiile de noapte, iar când ești obișnuit cu atmosfera, poți ajunge la creativitate în abordare, performanță în cunoașterea detaliilor, înțelegerea mai aprofundată a ceea ce se întâmplă. Dacă există o lanternă puternică, sau mai multe, și ai chef să vezi ce se mai mișcă prin peisaj, poți vedea cerbii, pârșii și variate alte mamifere cu activitate mai relevantă pe timpul nopții. Poți vedea o splendidă pisică sălbatică... în timp ce se strecoară să dispară din lumina lanternelor. Din văgăuni neștiute ies la suprafață salamandre colorate portocaliu cu negru și brune broaște râioase, în căutare de limacși și insecte care să le devină pradă. De sub frunzele moarte ale literei ies la suprafață diferite miriapode (diplopode, chilopode/ scolopendre). Pe un trunchi vezi cum doi limacși hermafrodiți se îndrăgostesc unul de celălalt, se încolăcesc între ei. Splendizi fluturi de noapte se hrănesc, se caută, se iubesc. La fluturi de noapte, masculul poate percepe feromonii emiși de careva femelă din specia lui... și în bezna totală poate detecta direcția în care moleculele respective sunt mai concentrate, așa că pornește printre copaci și tufe să caute femela care poate să fie la multe sute de metri sau chiar kilometri distanță. Zboară către ea și o găsește în întuneric. Dragoste la prima vedere. Îți poți închipui să detectezi un fluture aflat în pădurea întunecată, pe careva creangă a căruiva copac dintre cele nenumărate, la un km sau chiar mai departe.. să pornești către acel fluture și să îl găsești? Asta da performanță!

Au existat și experiențe nocturne cu biodiversitatea - incredibil de interesante, cum a fost acțiunea de inelare a liliecilor care ieșeau din peștera Abaliget (Ungaria), unde sute și sute de lilieci din variate specii se prindeau în plase în fiecare noapte.. exemplele erau determinate, măsurate, inelate și eliberate. Ziua dormeam și noi, fiind activi toată noaptea. Există ocazia să vezi de aproape marea diversitate de lilieci, de dimensiuni și forme variate, cu urechile și formațiunile nazale ale liliecilor cu potcoavă, caracteristice fiecărei specii în parte. Aripa de variate forme, adaptări la diferitele medii și moduri de vânare a hranei, de colectare a insectelor diferite.. noapte de noapte. Cu excepția perioadei de hibernare, din peșteră se revărsă în fiecare noapte puhoie de lilieci care se răsfiră prin peisaj, uneori la distanțe considerabile de la adăpostul cavernicol, unde aspiră insecte în cantitate impresionantă. Pe întuneric din zbor să detectezi și să capturezi țânțari și molii, gândaci mărunți și alte variate insecte, trebuie să ai o extraordinară capacitate de percepere a detaliilor mediului și o fantastic de bună capacitate de reacție.... încât să nu rămâi înfometat... ci să ai energie pentru a zbura atâția kilometri. Femelele de liliac au nevoie în plus de energie pentru a produce laptele matern, pentru a alăpta puiul care așteaptă în careva scorbură de copac bătrân sau în careva peșteră unde este instalată colonia de naștere/ maternitate. Mai are nevoie liliacul și de o bună capacitate de orientare, pentru a regăsi copacul cu scorbura unde este puiul, sau intrarea în galeria subterană... apoi pentru a regăsi propriul pui pe cât posibil... în înghesuiala de alți pui și femele... în întuneric total. Nu e simplă viața de liliac. Iar când vine toamna, este momentul să migrezi la careva peșteră prielnică pentru hibernare, aflată undeva la sute de kilometri... poate... o mică intrare sub formă de fisură în careva perete de piatră. Te poți întreba, oare cât de mulți țânțari ar fi fără lilieci prin pădure, cum ar putea să fie o plimbare pe la marginea

Iacului... imposibilă fără să otrăvești cu insecticide cancerigene tot mediul nostru de viață. Vezi cu unii ies din peșteră în amurg, alții mai târziu, în valuri, unii se întorc mai repede, alte specii rămân până în zori pe afară. Discuțiile pe toată noaptea cu specialiștii în chiroptere, care își investesc cu pasiune întreaga energie de o viață în cunoașterea și protejarea acestor mamifere zburătoare... pot oferi o fărâmă de înțelegere a domeniului. Despre orientarea cu ultrasunete, tehnici de capturare a prăzilor, diversitatea fantastică a liliecilor la nivelul Planetei, o lume aparte a liliecilor care locuiesc prin pădurile și peșterile europene, reglementări de protejare a lor șamd. Astfel de tabere de ecologie, cum este cea de inelare a liliecilor, prin participarea experților specializați, dau tinerilor un fel de înțelegere directă și clară a realităților naturale. Nu mai țipă fetele ca proastele că liliacul de pe cer se va agăța în părul lor. Mai mult decât atât, niște tineri și tinere care până atunci nu prea erau ahtiați după lilieci, ~ceva șoareci zburători~... vor avea o totalmente diferită abordare, îi vor urmări din priviri – seara în amurg când încep să zboare unele specii-, îi vor asculta noaptea, poate vor achiziționa și un detector de ultrasunete cu înregistrare, poate vor avea dorința să cunoască mai bine ce se întâmplă cu coloniile lor, poate vor citi articole de specialitate, vor participa la ceva conferințe, poate vor deveni experți chiropterologi ai viitorului. Poate vor deveni mari biologi, ecologi, ecologiști? Și chiar dacă tabăra de inelat lilieci va rămâne un eveniment izolat în existența unora, tot a meritat să participi, fiind câteva nopți excelente, diferite de banal.

O altă minunăție a pădurii de noapte a fost cândva prin studenție, la baza din Arcalia unde mergeam la practică de teren... tinerii care eram la Facultatea de Biologie a Universității Babeș-Bolyai. Erau prin peisajele de la Arcalia nenumărați licurici, mici coleoptere care luminau cu a lor parcă ireală prezență, stând pe vegetație, pe fire de iarbă, la margine de codru. Erau foarte mulți, iar în momentele crepusculare mai întunecate puteai percepe formele din peisaj care deveneau fantomatic iluminate de cumulearea acestor lumini vii gălbui-verzui.

Bioluminiscentă. Era mirific, pentru cei apti de a percepe frumusețea Naturalului.

Interesant este că acea atmosferă de lumină verzuie a licuricilor, este asemănătoare cu imaginea pe care o produce tehnologia actuală... adică echipamentele de vedere pe timp de noapte. Acum în 2012, avem deja tehnologia să simulăm senzația vizuală a bufnițelor, există aparatură de vedere pe timpul nopții și ai parte de o incredibilă distracție să o poți utiliza. Fără să vezi culori, doar diferențe de luminozitate, de textură, ca un film alb-negru în nuanțe verzui .. dar extraordinar cât de mult te poate ajuta pentru a înțelege realitatea nopților... ca și cum ar fi ziua.

Din păcate, aspecte de finețe nu se pot preda la școală, la facultate... învățământul pentru mase... Ele se pot percepe doar dacă ești acolo... în pădurea sălbatică și alte situații echivalente, doar dacă există o apartenență de medii mai aparte. Evident că se poate trăi și fără experiențe de acest gen, dar cât de nerealistă este oare o altfel de percepere asupra Naturalului... o cunoaștere bazată pe statistici și rapoarte... oarecum îi lipsește profunzimea sentimentală fără de care este o analiză seacă a datelor. Experiența nopților în pădurile sălbatice te poate face să înțelegi destul de intuitiv și profund ce înseamnă o comunitate de organisme care formează o biocenoză... ce înseamnă ecosistem. Te poate face să înțelegi mai bine ce înseamnă existența a organismelor vii, ce înseamnă vulnerabilitate, lupta pentru hrană, pentru supraviețuire, cât de puțin ca diferență poate să schimbe foarte mult pentru tine sau altă vietate... Este o imagine mai din interior... în care se conturează ceva înțelegere pentru celelalte vietăți, nu una analitică, superioară și distantă... din siguranța relativă a unei mașini de teren, sau privind un monitor de computer.

© dr. Peter Lengyel

PS. Mă întreb oare cum ar putea să fie bine redată pădurea de noapte în imagine fotografică. Nu este simplu, deloc. Dar se poate încerca, se pot face pașii necesari. Dacă utilizezi blitz, se cam duce senzația de noapte naturală... că tare puternic se simte prezența artificială a fotografului și a flashului... eventual dacă o faci la minim-minimorum, cât este necesar... Multe senzații nocturne ale pădurilor nu prea văd cum ar putea să fie redade în imagine fotografică... multe situații de noapte adevărată pur și simplu nu se pretează, am senzația. Adică pot să pară niște imagini subexpuse, negricioase, sau ceva cu aberații de culoare. Eventual unele cu expunere mai lungă în care mișcarea să fie prezentă, cu o parte a arborilor, a trunchiurilor groase clare și imobile, restul crengilor aflate în mișcare apărând mai fantomatice... În afara de niște fulgere care pot fi clar de noapte, restul imaginilor vor părea mai mult din perioade crepusculare, sau nenaturale în ceva fel. Oricum, cred că pădurea de noapte ar merita o abordare mai atentă, pe viitor.

PS2. Cu tehnologiile de filmare actuale ar putea să fie realizate și interesante filmări de noapte... despre exuberanta viață sălbatică a pădurilor noastre... dar cine să le finanțeze și cine să le realizeze? Fondul de Mediu spre exemplu direcționează banii către betonarea râurilor și alte asemenea crime ecologice, sau finanțează susținerea industriei auto prin programul Rabla. Firme eligibile la eventuale finanțări a unor filme despre natură, ar face la plezneală ceva kitsch și ar utiliza banii în scopuri de orice alt gen... așa că nu ai cu cine: niște țărani. SURSA:

[Dr. Peter Lengyel Blog](#)